

Aquest acte és expressió d'un consens i d'un anhel compartit per moltes persones. Els signants del document que avui presentem s'afegeixen als qui han manifestat per escrit la seva adhesió i als qui avui han volgut participar en aquesta sessió, senzilla i solemne, plena de significat. Veient aquesta sala, plena de gom a gom, es diria que les humanitats tenen un gran poder de convocatòria! I aquest és un símptoma del tot positiu.

Després de dos anys llargs de reunions i de diàleg vibrant, ha vist la llum un document vigorós i madur, que combina diagnosi i proposta. Aquest text reflecteix, molt probablement, un estat d'ànim compartit per moltes persones i institucions del país que s'ocupen i es preocupen per la cultura humanística, que són conscients que les humanitats són pal de paller de la identitat europea i les consideren una de les aportacions cabdals d'Occident al món. Dient-ho en termes de gènesi cultural, som fills i hereus d'Atenes, de Roma i de Jerusalem. I ho som havent passat per la Il·lustració i la modernitat. Aquesta és la nostra manera de ser en el món i en la història.

Tanmateix, no volem deixar espai a la nostàlgia ni a la lamentació. No serviria de res recordar glòries passades o concloure planyívolament que les humanitats pertanyen a un món que ha deixat d'existir. Per això, en el títol del document, hem posat junts dos termes, «humanitats» i «futur», perquè quedi clar l'esperit que anima un text que d'una certa manera constitueix una declaració de principis. No volem resignar-nos a acceptar com a irreversibles la depauperació del pensament, el desconeixement de relats i referents bàsics, el culte ansiós de la immediatesa, l'oblit amnèsic de la història, la precarietat del discurs ètic, el progressiu buidatge simbòlic, l'afebliment de la qualitat espiritual de la vida.

El futur demana capgirar tendències, suscitar noves respostes, imaginar complicitats. Les humanitats són la germana gran de la ciència i de la tecnologia, i totes tres han de contribuir a la construcció d'un món a mesura humana, ni selectiu ni exclusiu, que promogui la dignitat de la persona en els diversos registres que la configuren —començant per les condicions de vida i pel dret al treball. El motor d'aquest projecte, que ha d'arribar a tots els ciutadans començant pels joves, només poden ser les humanitats. La cultura serà el gran desafiament del segle XXI. Per això el nostre document va més enllà d'una defensa de les necessàries llengües clàssiques o dels, igualment necessaris, grans relats bíblics. Afirmar el futur de les humanitats vol dir garantir la pervivència de persones i pobles, significa resistir als moviments d'assimilació propis d'una cultura mundial uniformitzadora que comportaria la dissolució de la riquesa cultural de la humanitat i, per extensió, l'acabament de moltes formes de vida. Les humanitats són un baluard contra la deshumanització.

Un dels elements més encertats en el document que presentem és el

subratllat de l'entusiasme i la passió. En darrer terme, una peça literària o teatral, una obra d'art o una arquitectura reeixida són el resultat d'un procés creatiu, llarg i ardu, en el qual l'esperit humà es veu confrontat amb una tasca que el sobrepassa. Tan sols la conjunció de treball honest i d'entusiasme mantingut fan possible un resultat feliç, que s'identifica amb la feina ben feta. La cultura no s'improvisa ni és fruit de la precipitació. Ben al contrari, demana sedimentació, i alhora embranzida. La mescla de coneixement i passió és clau en la creació cultural. Ho testimonia l'exemple, citat en el document, del mestre que és capaç d'atraure els deixebles i de convertir l'aridesa de la lletra en fertilitat i abundància.

Humanitats i mestratge van junts, i per això ens congratulem que avui ens acompanyin persones amb altes responsabilitats en la transmissió del saber, com la consellera Irene Rigau o el secretari d'Universitats, Antoni Castellà, o bé representants conspicus del teixit social del país, com l'arquebisbe de Tarragona o el bisbe de Girona. Es fan presents en aquest acte, amb la seva adhesió, el cardenal de Barcelona, gran canceller de la Facultat de Teologia de Catalunya, que envia una salutació cordial a tots els assistents; l'arquebisbe d'Urgell, i els bisbes de Sant Feliu i de Solsona.

Les humanitats, avui, ens congreguen. Que aquest acte sigui un pas decidit en el seu relleu i consolidació com a projecte col·lectiu d'un país que, en el decurs de la seva història, ha conegut de primera mà els grans actors de l'Europa humanística: el món grecoromà; la cultura cristiana, empeltada de judaisme, i l'aportació insubstituïble de la Il·lustració. Fem-ho possible. Hi tenim molt a guanyar.